

II

*(Komunikatai)*EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRIIMTI
KOMUNIKATAI

EUROPOS KOMISIJA

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Laikinoji valstybės pagalbos priemonių, skirtų ekonomikai remti reaguojant į dabartinį COVID-19 protrūkį, sistema

(2020/C 91 I/01)

1. COVID-19 PROTRŪKIS, JO POVEIKIS EKONOMIKAI IR LAIKINŲJŲ PRIEMONIŲ BŪTINYBĖ**1.1. COVID-19 protrūkis ir jo poveikis ekonomikai**

- COVID-19 kelia didelę grėsmę visuomenės sveikatai. Šioje ekstremalioje situacijoje atsidūrė visų Sąjungos valstybių narių piliečiai ir visuomenė. Tai taip pat didelis sukrėtimas pasaulio ir Sąjungos ekonomikai ir suderintas valstybių narių ir ES institucijų ekonominis atsakas yra labai svarbus siekiant sušvelninti šį neigiamą poveikį ES ekonomikai.
- Šis sukrėtimas ekonomiką paveikia įvairiais būdais. Dėl tiekimo grandinių sutrikdymo trinka pasiūla, dėl mažesnės vartotojų paklausos trinka paklausa, neigiamą poveikį daro netikrumas dėl investicijų planų, padarinių turi ir ribotas įmonių likvidumas.
- Įvairiomis valstybių narių priimtomis suvaldymo priemonėmis, pavyzdžiui, socialinio izoliavimosi priemonėmis, kelionių apribojimais, karantinais ir teritorijų izoliavimu, siekiama užtikrinti, kad sukrėtimas būtų kuo trumpesnis ir mažesnis. Šios priemonės turi tiesioginę įtaką paklausai ir pasiūlai, jos veikia įmones ir darbuotojus, ypač sveikatos, turizmo, kultūros, mažmeninės prekybos ir transporto sektoriuose. Be tiesioginio poveikio judumui ir prekybai, COVID-19 protrūkis taip pat daro vis didesnę poveikį visų sektorių ir visų rūšių įmonėms, tiek mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ), tiek didelėms įmonėms. Poveikis juntamas ir pasaulio finansų rinkose, visų pirma dėl likvidumo problemų. Šis poveikis neapsiribos viena konkrečia valstybe nare ir turės trikdomąjį poveikį visos Sąjungos ekonomikai.
- Išskirtinėmis aplinkybėmis, susidariusiomis dėl COVID-19 protrūkio, visų rūšių įmonės gali patirti didžiulį likvidumo stygių. Tiek mokios, tiek mažiau mokios įmonės gali staiga susidurti su likvidumo nepakankamumu ar net jo nebuvimu. Ypač didelė rizika kyla MVĮ. Todėl tai gali smarkiai paveikti daugelio sėkmingai veikiančių įmonių ir jų darbuotojų ekonominę padėtį trumpuoju ir vidutinės trukmės laikotarpiu, o taip pat turėti ilgalaikį poveikį, keliantį grėsmę jų išlikimui.
- Bankams ir kitiems finansų tarpininkams tenka labai svarbus vaidmuo kovojant su COVID-19 protrūkio padariniais – išlaikyti kreditų srautą į ekonomiką. Jei kreditų srautas bus labai apribotas, ekonominė veikla staigiai sulėtės, nes įmonės bus sunku atsiskaityti su savo tiekėjais ir darbuotojais. Tokiomis aplinkybėmis reikėtų, kad valstybės narės galėtų imtis priemonių, kuriomis kredito įstaigos ir kiti finansų tarpininkai būtų skatinami toliau atlikti savo vaidmenį ir remti ekonominę veiklą ES.

6. Pagalba, kuri pagal šį komunikatą, remiantis SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktu, valstybių narių įmonėms skiriama per bankus kaip finansinius tarpininkus, tiesiogiai naudinga toms įmonėms. Tokios pagalbos tikslas nėra išsaugoti ar atkurti bankų gyvybingumą, likvidumą ar mokumą. Panašiai ir pagalba, kurią valstybės narės teikia bankams pagal SESV 107 straipsnio 2 dalies b punktą, kad kompensuotų tiesioginę žalą, patirtą dėl COVID-19 protrūkio ⁽¹⁾, nėra siekiama išsaugoti ar atkurti įstaigos ar subjekto gyvybingumą, likvidumą ar mokumą. Todėl tokia pagalba nebūtų laikoma nepaprastąja viešąja finansine parama pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/59/ES (BGPD) ⁽²⁾ ar pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą 806/2014 (BPM reglamentą) ⁽³⁾ ir nebūtų vertinama pagal bankų sektoriui ⁽⁴⁾ taikomas valstybės pagalbos ⁽⁵⁾ taisyklės.
7. Jei dėl COVID-19 protrūkio bankams prireiktų tiesioginės paramos likvidumo rekapitalizavimo arba sumažėjusios vertės turto priemonės forma, reikės įvertinti, ar priemonė atitinka BGPD 32 straipsnio 4 dalies d punkto i, ii arba iii papunkčiuose nustatytas sąlygas. Jeigu pastarosios sąlygos būtų įvykdytos, tokią tiesioginę paramą gaunantis bankas nebūtų laikomas žlungančiu arba galinčiu žlugti. Jei tokiomis priemonėmis būtų sprendžiamos su COVID-19 protrūkiu susijusios problemos, būtų laikoma, kad joms taikomas 2013 m. Bankų komunikato ⁽⁶⁾ 45 punktas, kuriame nustatyta reikalavimo, kad akcininkai ir subordinuotieji kreditoriai dalytųsi našta, išimtis.
8. Dėl COVID-19 protrūkio įmonės gali ne tik susidurti su nepakankamo likvidumo problema, bet ir patirti didelę žalą. Išskirtinis COVID-19 protrūkio pobūdis reiškia, kad tokios žalos nebuvo galima numatyti, ji yra didelio masto, tad dėl jos įmonės atsiduria situacijoje, kuri labai skiriasi nuo rinkos sąlygų, kuriomis jos paprastai veikia. Net ir sėkmingai veikiančios įmonės, gerai pasirengusios rizikai, būdingai įprastai jų veiklai, šiomis išskirtinėmis aplinkybėmis gali patirti tokių didelių sunkumų, kad jų gyvybingumas gali sumažėti.
9. COVID-19 protrūkis kelia didelio nuosmukio pavojų visai ES ekonomikai, dėl kurio gali nukentėti įmonės, darbo vietos ir namų ūkiai. Siekiant užtikrinti, kad rinkose išliktų pakankamas likvidumas, atlyginta sėkmingai veikusioms įmonėms padaryta žala ir išsaugotas ekonominės veiklos tęstinumas COVID-19 protrūkio metu ir po jo, reikalinga kryptinga viešoji parama. Turint omenyje ribotą ES biudžeto dydį, pagrindinis atsakas bus duodamas iš valstybių narių nacionalinių biudžetų. ES valstybės pagalbos taisyklės sudaro sąlygas valstybėms narėms nedelsiant imtis veiksmingų priemonių piliečiams ir įmonėms, visų pirma MVI, dėl COVID-19 protrūkio patiriantiems ekonominių sunkumų, paremti.

⁽¹⁾ Valstybės narės turi pranešti apie tokią pagalbą ir Komisija ją vertins pagal SESV 107 straipsnio 2 dalies b punktą.

⁽²⁾ OL L 173, 2014 6 12, p. 190.

⁽³⁾ OL L 225, 2014 7 30, BPM reglamento 3 straipsnio 1 dalies 29 punktas.

⁽⁴⁾ Apie visas priemones, kuriomis remiamos kredito ar kitos finansų įstaigos, kurios yra valstybės pagalba pagal SESV 107 straipsnio 1 dalį ir kurioms netaikomas šis komunikatas arba SESV 107 straipsnio 2 dalies b punktas, turi būti pranešta Komisijai ir jos vertinamos pagal bankų sektoriui taikomas valstybės pagalbos taisyklės.

⁽⁵⁾ Komunikatas „Finansų įstaigų kapitalo atkūrimas esant dabartinei finansų krizei: pagalbos apribojimas iki mažiausios būtinos sumos ir apsaugos priemonės nuo netinkamo konkurencijos išskraipymo“ (toliau – Rekapitalizavimo komunikatas) (OL C 10, 2009 1 15, p. 2), Komisijos komunikatas dėl sumažėjusios vertės turto tvarkymo Bendrijos bankų sektoriuje (toliau – Sumažėjusios vertės turto komunikatas) (OL C 72, 2009 3 26, p. 1), Komunikatas dėl finansų sektoriaus gyvybingumo atkūrimo ir restruktūrizavimo priemonių vertinimo pagal valstybės pagalbos taisyklės dabartinės krizės sąlygomis (toliau – Restruktūrizavimo komunikatas) (OL C 195, 2009 8 19, p. 9), Komisijos komunikatas dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo nuo 2011 m. sausio 1 d. bankams skirtoms paramos priemonėms dėl finansų krizės (toliau – 2010 m. Pratęsimo komunikatas) (OL C 329, 2010 12 7, p. 7), Komisijos komunikatas dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo nuo 2012 m. sausio 1 d. bankų priemonėms finansų krizės sąlygomis paremti (toliau – 2011 m. Pratęsimo komunikatas) (OL C 356, 2011 12 6, p. 7), Komisijos komunikatas dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo nuo 2013 m. rugpjūčio 1 d. bankams skirtoms priemonėms finansų krizės sąlygomis paremti (toliau – 2013 m. Bankų komunikatas) (OL C 216, 2013 7 30, p. 1).

⁽⁶⁾ Komisijos komunikatas dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo nuo 2013 m. rugpjūčio 1 d. bankams skirtoms priemonėms finansų krizės sąlygomis paremti (OL C 216, 2013 7 30, p. 1).

1.2. Nacionalinių pagalbos priemonių glaudaus derinimo Europos mastu poreikis

10. Tikslingas ir proporcingas ES valstybės pagalbos kontrolės taikymas padeda užtikrinti, kad nacionalinės paramos priemonės būtų veiksmingos ir padėtų nukentėjusioms įmonėms per COVID-19 protrūkį ir vėliau, kad jos galėtų atsigaivinti, turint omenyje, kad svarbu siekti dvigubos – žaliąsios ir skaitmeninės – pertvarkos remiantis ES tikslais. ES valstybės pagalbos kontrolė taip pat užtikrina, kad ES vidaus rinka nebūtų susiskaidžiusi ir kad būtų išlaikytos vienodos sąlygos. Greičiau atsigaivinti padės ir vidaus rinkos vientisumas. Kartu taip išvengiama žalingo varžymosi dėl subsidijų, kai labiau pasiturinčios valstybės narės išlaidomis gali pralenkti kaimynines šalis ir dėl to nukentėtų sanglauda Sąjungos viduje.

1.3. Tinkamų valstybės pagalbos priemonių poreikis

11. Atsižvelgiant į bendras valstybių narių pastangas šalinti COVID-19 protrūkio poveikį jų ekonomikai, šiame komunikate nustatomos pagal ES taisykles valstybių narių turimos galimybės užtikrinti įmonių, ypač MVĮ, kurioms šiuo laikotarpiu staiga pritrūko lėšų, likvidumą ir galimybes gauti finansavimą, kad jos galėtų atsigaivinti po dabartinės situacijos.
12. 2020 m. kovo 13 d. Komunikate dėl suderinto ekonominio atsako į COVID-19 protrūkį ⁽⁷⁾ Komisija išdėstė įvairias valstybėms narėms prieinamas galimybes, kurioms netaikoma ES valstybės pagalbos kontrolė ir kurias jos gali įgyvendinti nedalyvaujant Komisijai. Šios galimybės apima visoms įmonėms taikomas priemones, susijusias su darbo užmokesčio subsidijomis, įmonių pelno ir pridėtinės vertės mokesčių arba socialinio draudimo įmokų mokėjimo sustabdymu arba tiesiogine finansine parama vartotojams dėl atšauktų paslaugų ar bilietų, kurių atitinkami operatoriai nekompensuoja.
13. Valstybės narės taip pat gali parengti paramos priemones pagal Bendrąją bendrosios išimties reglamentą ⁽⁸⁾ nedalyvaujant Komisijai.
14. Be to, remiantis SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktu ir kaip išsamiau nurodyta Sanavimo ir restruktūrizavimo valstybės pagalbos gairėse, valstybės narės gali pranešti Komisijai apie pagalbos schemas, kuriomis siekiama patenkinti neatidėliotinus likvidumo poreikius ir padėti įmonėms, patiriančioms finansinių sunkumų, taip pat kilusių arba padidėjusių dėl COVID-19 protrūkio ⁽⁹⁾.
15. Be to, pagal SESV 107 straipsnio 2 dalies b punktą valstybės narės taip pat gali kompensuoti tiesiogiai dėl protrūkio patirtą žalą labiausiai nukentėjusiuose sektoriuose (pvz., transporto, turizmo, kultūros, apgyvendinimo bei maitinimo paslaugų ir mažmeninės prekybos) veikiančioms įmonėms ir (arba) atšauktų renginių organizatoriams. Valstybės narės gali pranešti apie tokias žalos atlyginimo priemones ir Komisija jas įvertins tiesiogiai pagal SESV 107 straipsnio 2 dalies b punktą ⁽¹⁰⁾. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių principas „pirmą ir paskutinį kartą“ ⁽¹¹⁾ netaikomas pagalbai, kurią Komisija pripažįsta suderinama pagal SESV 107 straipsnio 2 dalies b punktą, nes pastaroji pagalba nėra „sanavimo pagalba, restruktūrizavimo pagalba ar laikina restruktūrizavimo parama“, kaip apibrėžta Sanavimo ir

⁽⁷⁾ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos Centriniam Bankui, Europos investicijų bankui ir Euro grupei „Suderintas ekonominis atsakas į COVID-19 protrūkį“, COM(2020) 112 final, 2020 3 13.

⁽⁸⁾ 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL L 187, 2014 6 26, p. 1).

⁽⁹⁾ Gairės dėl valstybės pagalbos sunkumų patiriančioms ne finansų įmonėms sanuoti ir restruktūrizuoti (OL C 249, 2014 7 31, p. 1). Komisija leido taikyti įvairias schemas devyniose skirtingose valstybėse narėse.

⁽¹⁰⁾ Žr., pavyzdžiui, Komisijos sprendimą SA. 56685, Danija – kompensavimo už renginių atšaukimą dėl COVID-19 schema, https://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/1/202011/285054_2139535_70_2.pdf.

⁽¹¹⁾ Žr. Sanavimo ir restruktūrizavimo gairių 3.6.1 skirsnį.

restruktūrizavimo gairių 71 punkte. Todėl pagal SESV 107 straipsnio 2 dalies b punktą valstybės narės gali kompensuoti tiesiogiai dėl COVID-19 protrūkio patirtą žalą įmonėms, kurios yra gavusios pagalbą pagal Sanavimo ir restruktūrizavimo gaires.

16. Siekdama papildyti pirmiau minėtas galimybes, Komisija šiame komunikate nurodo papildomas laikinas valstybės pagalbos priemones, kurias ji laiko suderinamomis pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą ir kurias galima labai greitai patvirtinti, gavus iš atitinkamos valstybės narės pranešimą. Be to, ir toliau galima pranešti apie alternatyvius metodus – tiek apie pagalbos schemas, tiek apie atskiras priemones. Šio komunikato tikslas – nustatyti sistemą, kuri suteiktų galimybę valstybėms narėms įveikti sunkumus, su kuriais įmonės šiuo metu susiduria, kartu išlaikant ES vidaus rinkos vientisumą ir užtikrinant vienodas sąlygas.

2. SUTARTIES DĖL EUROPOS SĄJUNGOS VEIKIMO 107 STRAIPSNIO 3 DALIES B PUNKTO TAIKOMUMAS

17. Pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą Komisija gali laikyti pagalbą suderinama su vidaus rinka, jei ji skirta „kurios nors valstybės narės ekonomikos dideliems sutrikimams atitaisyti“. Atsižvelgdami į tai, Sąjungos teismai nusprendė, kad sutrikimas turi turėti įtakos visai atitinkamos valstybės narės ekonomikai arba didelei tos ekonomikos daliai, o ne tik vieno iš tos valstybės narės regionų arba teritorijos dalies ekonomikai. Be to, tai atitinka būtinybę tiksliai aiškinti bet kokią išimtinę nuostatą, pavyzdžiui, SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą ⁽¹²⁾. Priimdama sprendimus Komisija nuosekliai rėmėsi šiuo aiškinimu ⁽¹³⁾.
18. Atsižvelgdama į tai, kad COVID-19 protrūkis daro poveikį visoms valstybėms narėms ir kad suvaldymo priemonės, kurių ėmėsi valstybės narės, daro poveikį įmonėms, Komisija laiko, kad valstybės pagalba yra pagrįsta ir gali būti paskelbta ribotu laikotarpiu suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą, siekiant pašalinti įmonėms iškilusią likvidumo trūkumo problemą ir užtikrinti, kad dėl COVID-19 protrūkio atsiradę sutrikimai nepakenktų įmonių, ypač MVĮ, gyvybingumui.
19. Šiame komunikate Komisija nustato suderinamumo sąlygas, kurias ji iš esmės taikys valstybių narių pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą teikiama pagalba. Todėl valstybės narės turi įrodyti, kad valstybės pagalbos priemonės, apie kurias remiantis šiuo komunikatu pranešama Komisijai, yra būtinos, tinkamos ir proporcingos siekiant atitaisyti didelius atitinkamos valstybės narės ekonomikos sutrikimus ir kad visiškai laikomasi visų šiame komunikate nustatytų sąlygų.
20. Pagal šio komunikato 3.1 skirsnį teikiama pagalba gali būti sumuojama su pagalba, teikiama pagal 3.2 arba 3.3 skirsnius, ir su pagalba, teikiama pagal 3.5 skirsnį ⁽¹⁴⁾.

3. LAIKINOSIOS VALSTYBĖS PAGALBOS PRIEMONĖS

3.1. Tiesioginėmis dotacijomis, grąžintiniais avansais arba mokesčių lengvatomis teikiama pagalba

21. Be jau turimų galimybių, grindžiamų SESV 107 straipsnio 3 dalies c punktu, dabartinėmis aplinkybėmis tinkamas, būtinas ir tikslingas sprendimas gali būti laikina ribota pagalba įmonėms, kurios susiduria su staigiu likvidumo trūkumu ar net jo nebuvimu.

⁽¹²⁾ Sprendimo sujungtose bylose Freistaat Sachsen, Volkswagen AG ir Volkswagen Sachsen GmbH prieš Komisiją, T-132/96 ir T-143/96, ECLI:EU:T:1999:326, 167 punktas.

⁽¹³⁾ Komisijos sprendimo 98/490/EB byloje C 47/96, *Crédit Lyonnais* (OL L 221, 1998 8 8, p. 28), 10.1 punktas; Komisijos sprendimo 2005/345/EB byloje C 28/02, *Bankgesellschaft Berlin* (OL L 116, 2005 5 4, p. 1), 153 ir tolesni punktai; Komisijos sprendimo 2008/263/EB byloje C 50/06, *BAWAG* (OL L 83, 2008 3 26, p. 7), 166 punktas. Žr. Komisijos sprendimą byloje NN 70/07, *Northern Rock* (OL C 43, 2008 2 16, p. 1), Komisijos sprendimą byloje NN 25/08, *Sanavimo pagalba Risikoabschirmung WestLB* (OL C 189, 2008 7 26, p. 3), 2008 m. birželio 4 d. Komisijos sprendimą valstybės pagalbos byloje C 9/08, *SachsenLB* (OL L 104, 2009 4 24, p. 34), ir 2017 m. birželio 16 d. Komisijos sprendimą byloje SA.32544 (2011/C), *TRAINOSE S.A. restruktūrizavimas* (OL L 186, 2018 7 24, p. 25).

⁽¹⁴⁾ Šiame komunikate numatytos laikinosios pagalbos priemonės gali būti derinamos su pagalba, kuriai taikomas *de minimis* Reglamentas (OL L 352, 2013 12 24).

22. Komisija laikys, kad tokia valstybės pagalba yra suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu bus laikomasi visų šių sąlygų (konkrečios nuostatos dėl pirminės žemės ūkio produktų gamybos ir žuvininkystės bei akvakultūros sektorių išdėstytos 23 punkte):
- tiesioginėmis dotacijomis, grąžintiniais avansais, mokesčių ar mokėjimų lengvatomis teikiama pagalba neviršija 800 000 EUR vienai įmonei; visi skaičiai nurodomi bruto, t. y. prieš mokesčių ar kitokios rinkliavos atskaitymą;
 - pagalba teikiama pagal schemą, kuriai numatytas tam tikras biudžetas;
 - pagalba gali būti teikiama įmonėms, kurios 2019 m. gruodžio 31 d. nebuvo laikomos sunkumų patiriančiomis įmonėmis (apibrėžta Bendrajame bendrosios išimties reglamente ⁽¹⁵⁾); ji gali būti teikiama įmonėms, kurios nėra laikomos sunkumų patiriančiomis įmonėmis ir (arba) 2019 m. gruodžio 31 d. nebuvo laikomos sunkumų patiriančiomis įmonėmis, tačiau vėliau dėl COVID-19 protrūkio tokiomis tapo;
 - pagalba teikiama ne vėliau kaip iki 2020 m. gruodžio 31 d. ⁽¹⁶⁾;
 - pagalba įmonėms, vykdančioms veiklą žemės ūkio produktų perdirbimo ir prekybos jais ⁽¹⁷⁾ srityse, teikiama su sąlyga, kad ji nebus iš dalies ar visiškai perduota pirminiams gamintojams, ir nėra nustatoma remiantis tokių produktų, išgytų iš pirminių gamintojų arba pateiktų rinkai susijusių įmonių, kaina arba kiekiu.
23. Nukrypstant nuo 22 punkto, žemės ūkio, žuvininkystės ir akvakultūros sektoriams taikomos šios specialiosios sąlygos:
- pagalba neviršija 120 000 EUR vienai įmonei, vykdančiai veiklą žuvininkystės ir akvakultūros sektoriuje ⁽¹⁸⁾, arba 100 000 EUR vienai įmonei, vykdančiai veiklą pirminės žemės ūkio produktų ⁽¹⁹⁾ gamybos srityje; visi skaičiai nurodomi bruto, t. y. prieš mokesčių ar kitokios rinkliavos atskaitymą;
 - pagalba įmonėms, vykdančioms veiklą pirminės žemės ūkio produktų gamybos srityje, negali būti nustatoma remiantis rinkai pateiktų produktų kaina arba kiekiu;
 - pagalba žuvininkystės ir akvakultūros sektoriuje veiklą vykdančioms įmonėms nėra susijusi su jokia Komisijos reglamento (ES) Nr. 717/2014 ⁽²⁰⁾ 1 straipsnio 1 dalies a–k punktuose nurodyta pagalba;
 - jeigu įmonė veiklą vykdo keliuose sektoriuose, kuriems pagal 22.a punktą ir 23(a) punktą taikomos skirtingos didžiausios sumos, atitinkama valstybė narė tinkamomis priemonėmis, pavyzdžiui, atskirdama sąskaitas, užtikrina, kad būtų laikomasi kiekvienai iš šių veiklos rūšių nustatytos atitinkamos viršutinės ribos ir kad nebūtų viršijama bendra didžiausia galima suma;
 - taikomos visos kitos 22 punkte nustatytos sąlygos. ⁽²¹⁾

⁽¹⁵⁾ Apibrėžta 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL L 187, 2014 6 26, p. 1), 2 straipsnio 18 punkte.

⁽¹⁶⁾ Jeigu pagalba teikiama mokesčių lengvatomis, šis terminas netaikomas ir laikoma, kad pagalba suteikiama tada, kai reikia pateikti 2020 m. mokesčių deklaraciją.

⁽¹⁷⁾ Apibrėžta 2014 m. birželio 25 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 702/2014, kuriuo skelbiama, kad tam tikrų kategorijų pagalba žemės bei miškų ūkio sektoriuose ir kaimo vietovėse yra suderinama su vidaus rinka pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnius (OL L 193, 2014 7 1, p. 1), 2 straipsnio 6 ir 7 punktuose.

⁽¹⁸⁾ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1379/2013 dėl bendro žvejybos ir akvakultūros produktų rinkų organizavimo, kuriuo iš dalies keičiami Tarybos reglamentai (EB) Nr. 1184/2006 ir (EB) Nr. 1224/2009 ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 104/2000 (OL L 354, 2013 12 28, p. 1), I priede išvardyti produktai.

⁽¹⁹⁾ Visi SESV I priede išvardyti produktai, išskyrus žuvininkystės ir akvakultūros sektoriaus produktus, plg. ankstesnę 18 išnašą.

⁽²⁰⁾ 2014 m. birželio 27 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 717/2014 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 ir 108 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai žuvininkystės ir akvakultūros sektoriuje (OL L 90, 2014 6 28, p. 45).

⁽²¹⁾ Nuoroda į pirmiau 22 punkto c papunktyje ir 15 bei 30 išnašose nurodytą sunkumus patiriančios įmonės apibrėžtį laikoma nuoroda į atitinkamai Reglamento (ES) Nr. 702/2014 2 straipsnio 14 punkte ir Reglamento (ES) Nr. 1388/2014 3 straipsnio 5 punkte pateiktas apibrėžtis.

3.2. Paskolų garantijomis teikiama pagalba

24. Siekiant, kad staiga su grynujų pinigų trūkumu susidūrusios įmonės galėtų užsitikrinti likvidumą, dabartinėmis aplinkybėmis tinkamas, būtinas ir tikslingas sprendimas gali būti valstybės garantijos paskoloms, taikomos ribotu laikotarpiu paskolos sumai.
25. Komisija laikys, kad tokia paskoloms skirtomis naujomis valstybės garantijomis teikiama valstybės pagalba yra suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu:

- a. nustatomos tokios minimalios garantijos priemokos:

Pagalbos gavėjo rūšis	1 metų termino paskolos kredito rizikos marža	2–3 metų termino paskolos kredito rizikos marža	4–6 metų termino paskolos kredito rizikos marža
MVĮ	25 baziniai punktai	50 bazinių punktų	100 bazinių punktų
Didžiosios įmonės	50 bazinių punktų	100 bazinių punktų	200 bazinių punktų

- b. valstybės narės gali pasirinkti kitą galimybę ir pranešti apie schemas, remdamosi pirmiau pateikta lentele, tačiau jomis gali būti moduluojamas terminas, kainodara ir garantijos suma (pvz., mažesnė garantijos suma kompensuojant ilgesnį terminą);

- c. garantija suteikiama ne vėliau kaip 2020 m. gruodžio 31 d.;

- d. paskolų, kurių terminas yra po 2020 m. gruodžio 31 d., pagrindinės sumos dydis neviršija:

- i. pagalbos gavėjo 2019 m. arba paskutinių metų, kurių informacija turima, metinių darbo užmokesčio išlaidų (įskaitant socialines išlaidas ir išlaidas už personalo narius, kurie dirba bendrovėje, tačiau oficialiai įdarbinti subrangovų) dvigubos sumos. Didžiausia paskola 2019 m. sausio 1 d. arba vėliau įkurtoms įmonėms turi neviršyti apytikriai apskaičiuotų metinių darbo užmokesčio išlaidų pirmuosius dvejus veiklos metus; arba
- ii. 25 % visos pagalbos gavėjo 2019 m. apyvartos; arba,
- iii. tinkamai pagrįstais atvejais ir remiantis paties pagalbos gavėjo nurodytais likvidumo poreikiais ⁽²²⁾, paskolos suma gali būti padidinta, kad per ateinančius 18 mėnesių nuo suteikimo būtų patenkinti MVĮ likvidumo poreikiai, o per ateinančius 12 mėnesių – didžiųjų įmonių likvidumo poreikiai;

- e. pagrindinė paskolos, kurios terminas iki 2020 m. gruodžio 31 d., suma 25 punkto d papunktyje nustatytą dydį gali viršyti tinkamai pagrįstais atvejais ir su sąlyga, kad vis dar bus užtikrintas pagalbos proporcingumas;

- f. garantijos trukmė yra ne ilgesnė kaip šešeri metai, o valstybės garantija neviršija:

- i. 90 % pagrindinės paskolos sumos, kai nuostolius proporcingai ir vienodomis sąlygomis padengia kredito įstaiga ir valstybė, arba
- ii. 35 % pagrindinės paskolos sumos, kai nuostoliai pirmiausia priskiriami valstybei ir tik po to – kredito įstaigoms (t. y. pirmojo nuostolio garantija), ir
- iii. abiem minėtais atvejais, kai paskolos dydis laikui bėgant mažėja, pavyzdžiui, dėl to, kad paskola pradeda grąžinti, garantuojama suma turi proporcingai mažėti;

- g. garantija gali būti susijusi tiek su investicinėmis paskolomis, tiek su paskolomis apyvartiniam kapitalui finansuoti;

- h. pagalba gali būti teikiama įmonėms, kurios 2019 m. gruodžio 31 d. nebuvo laikomos sunkumų patiriančiomis įmonėmis (apibrėžta Bendrajame bendrosios išimties reglamente ⁽²³⁾); ji gali būti teikiama įmonėms, kurios nėra laikomos sunkumų patiriančiomis įmonėmis ir (arba) 2019 m. gruodžio 31 d. nebuvo laikomos sunkumų patiriančiomis įmonėmis, tačiau vėliau dėl COVID-19 protrūkio tokiomis tapo.

⁽²²⁾ Likvidumo planas gali apimti ir apyvartinį kapitalą, ir investicines sąnaudas.

⁽²³⁾ Apibrėžta 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL L 187, 2014 6 26, p. 1), 2 straipsnio 18 punkte.

3.3. Subsidijuojamomis paskolų palūkanų normomis teikiama pagalba

26. Siekiant, kad staiga su grynųjų pinigų trūkumu susidūrusios įmonės galėtų užsitikrinti likvidumą, dabartinėmis aplinkybėmis tinkamas, būtinas ir tikslingas sprendimas gali būti subsidijuojamos palūkanų normos, taikomos ribotam laikotarpiui ir paskolos sumai. Tai pačiai pagrindinei paskolos daliai pagal 3.2 ir 3.3 skirsnius teikiama pagalba negali būti sumuojama.

27. Komisija laikys, kad valstybės paskolų subsidijomis teikiama valstybės pagalba bus suderinama su vidaus rinka pagal SESV 107 straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu bus laikomasi toliau nurodytų sąlygų:

- a. paskolos gali būti teikiamos sumažintomis palūkanų normomis, kurios yra bent jau lygios bazinei normai (1 metų IBOR arba Komisijos paskelbtai lygiavertei normai ⁽²⁴⁾), taikomai 2020 m. sausio 1 d., pridėjus toliau pateiktoje lentelėje nurodytas kredito rizikos maržas:

Pagalbos gavėjo rūšis	1 metų termino paskolos kredito rizikos marža	2–3 metų termino paskolos kredito rizikos marža	4–6 metų termino paskolos kredito rizikos marža
MVĮ	25 baziniai punktai ⁽²⁵⁾	50 bazinių punktų ⁽²⁶⁾	100 bazinių punktų
Didžiosios įmonės	50 bazinių punktų	100 bazinių punktų	200 bazinių punktų

- b. valstybės narės gali pasirinkti kitą galimybę ir pranešti apie schemas, remdamosi pirmiau pateikta lentele, tačiau jomis gali būti moduluojamas terminas, kainodara ir garantijos suma (pvz., mažesnė garantijos suma kompensuojant ilgesnį terminą);

- c. paskolų sutartys pasirašomos iki 2020 m. gruodžio 31 d. ir galioja ne ilgiau kaip 6 metus;

- d. paskolos, kurios terminas po 2020 m. gruodžio 31 d., suma neviršija:

- i. pagalbos gavėjo 2019 m. arba paskutinių metų, kurių informacija turima, metinių darbo užmokesčio išlaidų (įskaitant socialines išlaidas ir išlaidas už personalo narius, kurie dirba bendrovėje, tačiau oficialiai įdarbinti subrangovų) dvigubos sumos. Didžiausia paskola 2019 m. sausio 1 d. arba vėliau įkurtoms įmonėms turi neviršyti apytikriai apskaičiuotų metinių darbo užmokesčio išlaidų pirmuosius dvejus veiklos metus; arba
- ii. 25 % visos pagalbos gavėjo 2019 m. apyvartos; arba
- iii. tinkamai pagrįstais atvejais ir remiantis paties pagalbos gavėjo nurodytais likvidumo poreikiais ⁽²⁷⁾, paskolos suma gali būti padidinta, kad per ateinančius 18 mėnesių nuo jos suteikimo būtų patenkinti MVĮ likvidumo poreikiai, o per ateinančius 12 mėnesių nuo jos suteikimo – didžiųjų įmonių likvidumo poreikiai;

- e. pagrindinė paskolos, kurios terminas iki 2020 m. gruodžio 31 d., suma 27 punkto d papunktyje nustatytą dydį gali viršyti tinkamai pagrįstais atvejais ir su sąlyga, kad vis dar bus užtikrintas pagalbos proporcingumas;

- f. paskola gali būti susijusi tiek su investicijų, tiek su apyvartinio kapitalo poreikiais;

- g. paskola gali būti suteikta įmonėms, kurios 2019 m. gruodžio 31 d. nebuvo laikomos sunkumų patiriančiomis įmonėmis (apibrėžtomis Bendrajame bendrosios išimties reglamente ⁽²⁸⁾); ji gali būti teikiama įmonėms, kurios nėra laikomos sunkumų patiriančiomis įmonėmis ir (arba) 2019 m. gruodžio 31 d. nebuvo laikomos sunkumų patiriančiomis įmonėmis, tačiau vėliau dėl COVID-19 protrūkio tokiomis tapo.

⁽²⁴⁾ Bazinės normos apskaičiuojamos pagal Komisijos komunikatą dėl orientacinių ir diskonto normų nustatymo metodo pakeitimo (OL C 14, 2008 1 19, p. 6) ir paskelbiamos Konkurencijos GD interneto svetainėje https://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/reference_rates.html.

⁽²⁵⁾ Minimali bendra palūkanų norma (bazinė norma su kredito rizikos maržomis) turėtų būti ne mažesnė kaip 10 bazinių punktų per metus.

⁽²⁶⁾ Minimali bendra palūkanų norma (bazinė norma su kredito rizikos maržomis) turėtų būti ne mažesnė kaip 10 bazinių punktų per metus.

⁽²⁷⁾ Likvidumo poreikiai gali apimti ir apyvartinį kapitalą, ir investicines sąnaudas.

⁽²⁸⁾ Apibrėžta 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014, kuriuo tam tikrų kategorijų pagalba skelbiama suderinama su vidaus rinka taikant Sutarties 107 ir 108 straipsnius (OL L 187, 2014 6 26, p. 1), 2 straipsnio 18 punkte.

3.4. Garantijomis ir paskolomis, teikiamomis per kredito ar kitas finansų įstaigas, teikiama pagalba

28. Įmonėms, staiga susidūrusioms su likvidumo trūkumu, šio komunikato 3.2 ir 3.3 skirsniuose numatyta pagalba valstybės garantijomis ir sumažintomis palūkanų normomis gali būti teikiama tiesiogiai arba per kredito įstaigas ir kitas finansų įstaigas, kaip antai finansų tarpininkus. Pastaruoju atveju turi būti laikomasi toliau nurodytų sąlygų.
29. Nors tokia pagalba yra tiesiogiai skirta įmonėms, staiga susidūrusioms su likvidumo trūkumu, o ne kredito ar kitoms finansų įstaigoms, ji pastarosioms taip pat gali suteikti netiesioginės naudos. Vis dėlto tokios netiesioginės pagalbos tikslas nėra išsaugoti ar atkurti kredito įstaigų gyvybingumą, likvidumą ar mokumą. Todėl Komisija mano, kad tokia pagalba neturėtų būti laikoma nepaprastąja viešąja finansine parama pagal Bankų gaivinimo ir pertvarkymo direktyvos 2 straipsnio 1 dalies 28 punktą ir Bendro pertvarkymo mechanizmo reglamento 3 straipsnio 1 dalies 29 punktą ir neturėtų būti vertinama pagal bankų sektoriui taikomas valstybės pagalbos taisykles ⁽²⁹⁾.
30. Bet kuriuo atveju, siekiant apriboti nereikalingą konkurencijos iškraipymą, tikslinga nustatyti tam tikras apsaugos priemones, susijusias su galima netiesiogine pagalba kredito ar kitoms finansų įstaigoms.
31. Kredito ar kitos finansų įstaigos turėtų, kiek įmanoma, sudaryti sąlygas, kad valstybės garantijos arba subsidijuojamų paskolų palūkanų normų nauda pasiektų galutinius pagalbos gavėjus. Finansų tarpininkas turi turėti galimybę įrodyti, kad jis naudoja mechanizmą, kuriuo užtikrinama, kad nauda, kurią sudaro didesnė finansavimo apimtis, rizikingesni portfeliai, mažesni užtikrinimo priemonės reikalavimai, mažesnės garantijos priemokos arba mažesnės palūkanos, kiek įmanoma, būtų perduota galutiniams pagalbos gavėjams. Kai yra juridinė prievolė pratęsti MVĮ suteiktų paskolų terminą, negali būti imamas garantijos mokestis.

3.5. Trumpalaikis eksporto kredito draudimas

32. Komisijos komunikate dėl trumpalaikio eksporto kredito draudimo (toliau – TEKD komunikatas) ⁽³⁰⁾ nustatoma, kad parduotina rizika ⁽³¹⁾ negali būti apdrausta valstybių narių remiamu eksporto kredito draudimu. Dėl dabartinio protrūkio negalima atmesti tikimybės, kad kai kuriose šalyse parduotina rizika gali būti laikinai nedengiama ⁽³²⁾.
33. Esant šiai padėčiai, valstybės narės gali įrodyti rinkos nepakankamumą pateikdamos pakankamų įrodymų, jog privačioje draudimo rinkoje rizika negali būti padengta. Bet kokių atveju bus manoma, kad TEKD komunikato 18 punkto d papunktyje numatytos išimties, susijusios su neparduotina rizika, taikymas pagrįstas, jeigu:
 - a. didelis gerai žinomas tarptautinis privatus eksporto kredito draudikas ir nacionalinis kredito draudikas pateikia įrodymų, kad rizika negali būti padengta; arba
 - b. bent jau keturi patikimi eksportuotojai valstybėje narėje pateikia įrodymų, kad draudikai atsisako vykdyti konkrečias draudimo operacijas.

4. STEBĖJIMAS IR ATASKAITŲ TEIKIMAS

34. Atitinkamą informaciją ⁽³³⁾ apie kiekvieną atskirą pagalbos priemonę, suteiktą pagal šį komunikatą, valstybės narės privalo paskelbti išsamioje valstybės pagalbos svetainėje per 12 mėnesių nuo jos suteikimo.

⁽²⁹⁾ Žr. šios laikinosios sistemos 6 punktą.

⁽³⁰⁾ OL C 392, 2012 12 19, p. 1.

⁽³¹⁾ Parduotina rizika – komercinė ir politinė rizika, kurios ilgiausias rizikos laikotarpis yra trumpesnis negu dveji metai ir kurią patiria valstybiniai ir nevalstybiniai pirkėjai TEKD komunikato priede išvardytose šalyse.

⁽³²⁾ TEKD komunikato 4.2 skirsnyje aprašomos parduotinos rizikos apibrėžties išimties, susijusios su laikinai neparduotina rizika, o 4.3 skirsnyje išdėstomos draudimo nuo laikinai neparduotinos rizikos teikimo sąlygos. 5 skirsnyje nustatyti procedūriniai reikalavimai, visų pirma, kada reikia pateikti pranešimą ir kokio lygio įrodymus reikia pateikti.

⁽³³⁾ Tai yra informacija, kurios reikalaujama pagal 2014 m. birželio 17 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 651/2014 III priedą, Komisijos reglamento (ES) Nr. 702/2014 III priedą ir 2014 m. gruodžio 16 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 1388/2014 III priedą.

35. Valstybės narės Komisijai turi teikti metines ataskaitas ⁽³⁴⁾.
36. Iki 2020 m. gruodžio 31 d. valstybės narės privalo pateikti Komisijai priemonių, kurių imtasi remiantis pagal šį komunikatą patvirtintomis schemomis, sąrašą.
37. Valstybės narės privalo užtikrinti, kad būtų saugomi išsamūs dokumentai, susiję su šiame komunikate numatytos pagalbos skyrimu. Tokie dokumentai, kuriuose turi būti visa informacija, būtina siekiant nustatyti, ar buvo laikomasi visų būtinų sąlygų, turi būti saugomi 10 metų nuo pagalbos suteikimo ir Komisijos prašymu turi būti jai pateikiami.
38. Komisija gali prašyti papildomos informacijos apie suteiktą pagalbą, kad patikrintų, ar buvo laikomasi Komisijos sprendimo, kuriuo patvirtinama pagalbos priemonė, sąlygų.

5. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

39. Šį komunikatą Komisija taiko nuo 2020 m. kovo 19 d., atsižvelgdama į ekonominį COVID-19 protrūkio poveikį, pareikalavusį nedelsiant imtis veiksmų. Šis komunikatas yra pagrįstas dabartinėmis išimtinėmis aplinkybėmis ir nebus taikomas po 2020 m. gruodžio 31 d. Iki tos dienos Komisija gali jį patikslinti svarbiais konkurencijos politikos arba ekonominiais sumetimais. Jeigu būtų naudinga, Komisija taip pat gali išsamiau paaiškinti savo požiūrį konkrečiais klausimais.
40. Visoms atitinkamoms priemonėms, apie kurias pranešta, šio komunikato nuostatas Komisija taiko nuo 2020 m. kovo 19 d., net jeigu apie priemones pranešta iki tos dienos.
41. Atsižvelgdama į savo pranešimą dėl taikomų taisyklių vertinant neteisėtą valstybės pagalbą nustatymo ⁽³⁵⁾, pagalbai, apie kurią nepranešta, Komisija taiko:
 - a. šį komunikatą, jeigu pagalba suteikta po 2020 m. vasario 1 d.;
 - b. visais kitais atvejais – teikiant pagalbą taikomas gaires.
42. Glaudžiai bendradarbiaudama su susijusiomis valstybėmis narėmis Komisija užtikrina, kad sprendimai po aiškaus ir išsamaus pranešimo apie šiame komunikate numatomas priemones būtų priimami greitai. Valstybės narės turėtų kuo skubiau ir kuo išsamiau informuoti Komisiją apie savo ketinimus ir pranešti apie planus priimti tokias priemones. Šiame procese Komisija valstybėms narėms teiks gaires ir pagalbą.

⁽³⁴⁾ OL L 140, 2004 4 30, p. 1.

⁽³⁵⁾ OL C 119, 2002 5 22, p. 22.